

Dragan Dimitrijević
(Jugoslovenska kinoteka)

DIGITALIZACIJA PODATAKA U JUGOSLOVENSKOJ KINOTECI

Proces digitalne obrade podataka u Jugoslovenskoj kinoteci započet je početkom 1990. godine, uvođenjem prvog PC-XT računara u radnu jedinicu arhiva Jugoslovenske kinoteke. Par godina kasnije, s razvojem i nabavkom moćnije računarske opreme, javlja se i potreba za automatskom obradom i arhiviranjem podataka u digitalnom obliku. Kako je filmski fond najznačajnija kolekcija Jugoslovenske kinoteke, to se prvo započelo s digitalizacijom. Započinju se poslovi na izradi programa DEPO, u čije baze je trebalo da se unose podaci o kopijama filmova, s najmanjim brojem osnovnih podataka dovoljnim za prepoznavanje filma (naziv filma, režiser, zemlja, godina proizvodnje) i s obimnim tehničkim podacima o stanju kopije. Nešto kasnije javlja se potreba za izradom još jednog programa YUFILM, u čijim bi bazama bili podaci o jugoslovenskim filmovima, ovog puta kompletni podaci sa špice filma, sa sadržajem filma, odrednicama i većim brojem raznovrsnih mogućnosti za pretraživanje. S početkom izrade ovih programa počinje se i s unošenjem podataka u baze, što, usled promena struktura baza, dovodi do nepotrebnog komplikovanja prenosa podataka i na kraju rezultira gubitkom baza i ponovnim unošenjem podataka. Početkom 1996. godine, kada su oba programa bila pri kraju, javlja se ideja o umrežavanju tih programa i istovremenom njihovom sjedinjavanju, što produžava rad na njima za oko tri godine. Krajem 1999. i početkom 2000. godine startuju mrežne verzije ovih programa na oformljenoj računarskoj mreži u arhivu. Razlika u odnosu na predhodne verzije je u korišćenju jedinstvenih baza podataka formata .dbf za oba programa. Programi koriste relacije za povezivanje podataka i formiranje upita. S napredovanjem razvoja računara i nabavkom novog hardvera i operativnih sistema upada se u zamku nekompatibilnosti softvera i operativnog sistema (Clipper, Novel i MS Windows 95, 98, 2000). Izuzetan problem predstavlja i upotreba naših slova pomoću memorijski rezidentnog programa ALL4YU, koji radi na interaptu na kome takođe rade i CD diskovi, pa prilikom aktiviranja programa dolazi do gubitka mogućnosti rada s CD čitačem. Poseban problem predstavlja i nemogućnost ugradnje YU slova u neki noviji štampač, što će na kraju rezultovati nemogućnošću štampanja podataka iz ovih programa.

Početkom 1998. godine počinje se s radom na razvoju programa za drugi fond jugoslovenske kinoteke, za fototeku. Ovog puta se program razvija u okviru ustanove. Pravi se veći prekid zbog prelaska s jedne na drugu verziju programskog okruženja i ratnih događanja, i krajem 2001. kompletan program se predaje na upotrebu odeljenju fototeke. Program FOTOTEKA je razvijen kao jednokorisnički, u Windows okruženju, baziran na kombinaciji .dbf i .db baza podataka. Izrađen je u programskom okruženju DELPHI 4 u punoj sprezi s operativnim sistemom Windows.

Jugoslovenska, kinoteka kao ustanova, kulture ima u svom sastavu sve elemente ostalih ustanova kulture – arhiv filmova, fototeku, biblioteku, zbirku muzejskih eksponata, videoteku i nešto malo elemenata fonoteke, što je čini posebno zanimljivom za digitalizaciju s obzirom na to da su u pitanju raznovrsni fondovi, čiji se elementi mogu međusobno povezati nekom odrednicom.

U okviru muzejskih eksponata i biblioteke rađeni su pokušaji da se evidencija vodi korišćenjem standardnih programa Word i Excel iz Windows okruženja, ali bez značajnijih rezultata.

Poseban vid digitalizacije podataka je CD izdavaštvo. Povodom 50. godišnjice Muzeja kinoteke, Jugoslovenska kinoteka je sopstvenim snagama izradila i izdala multimedijalni CD "Nema filma bez mraka" u kome je na specifičan i neobičan način, skeniranjem novinskih isečaka, prikazan istorijat i razvoj Jugoslovenske kinoteke, od njenog osnivanja do kraja 2001. godine.

Takođe je, posle niza godina, zaživela i promovisana i Internet prezentacija Jugoslovenske kinoteke na adresi www.kinoteka.org.yu na kojoj se nalaze svi neophodni podaci o samoj ustanovi na srpskom jeziku s ćirilčnim i latiničnim pismom, kao i na engleskom jeziku. I ovaj projekat je urađen i ažurira se sopstvenim snagama.

Neki od budućih pravaca razvoja digitalizacije podataka unutar ustanove su izrada programa za fondove biblioteke i muzejskih eksponata, a verovatno i izrada novog programa za potrebe filmskog fonda s obzirom na gore iznesene propuste i nedostatke, i u dalekoj budućnosti povezivanje svih baza u jedinstveni model, gde bi se jednim upitom, npr. upitom o imenu filma, dobili podaci o tom filmu iz svih fondova Jugoslovenske kinoteke, što je trenutno praktično neizvodljivo.

U okviru trenutnog stanja podataka u Jugoslovenskoj kinoteci, prisutni su svi elementi filmskog fonda u centralnom katalogu, na karticama. U digitalnom obliku pohranjeno je oko 17000 kopija filmova. Fototeka, koja je po broju eksponata najveći fond, sadrži oko 250000 obrađenih fotografija i isto toliko neobrađenih. Zbirka muzejskih predmeta sadrži oko 400 eksponata i obrađena je u katalogu, kao i biblioteka koja sadrži oko 17000 naslova iz oblasti filma. Poseban deo biblioteke je hemeroteka s ogromnim brojem članaka o filmu i u vezi s filmom, koja je sređena po autorima, događajima ili filmovima na koje se odnose.